

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
Ter attentie van Staatssecretaris P. Blokhuis
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
staatssecretarisblokhuis@minvws.nl
cg.wijnker@minvws.nl
miranda.vroom@minvws.nl

In kopie:
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
Ter attentie van: Reinskje.talhout@rivm.nl (projectleider)
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Delft, 11 november 2021

Betreft: verzoek tot overleg Esigbond n.a.v. de RIVM-studie *Smaakbepalende additieven in vloeistoffen voor e-sigaretten: een voorstel voor een limitatieve lijst.*

Geachte heer Blokhuis,

Namens de Esigbond schrijf ik u naar aanleiding van de recent in opdracht van het Ministerie van VWS gepubliceerde RIVM-studie over een voorstel voor een limitatieve lijst van smaakbepalende additieven in vloeistoffen voor e-sigaretten¹. Zoals wij zullen toelichten in deze brief is de door het RIVM voorgestelde limitatieve lijst in de praktijk onuitvoerbaar. Indien deze zou worden omgezet in regelgeving zou dat de facto zelfs kunnen betekenen dat de e-sigaret als legaal product van de Nederlandse markt verdwijnt, waardoor veel van de ongeveer 400.000 dampers (volledig) zullen terugvallen op de veel schadelijkere traditionele sigaret. Deze zeer negatieve consequentie van het invoeren van een smaakjesverbod op basis van de voorgestelde lijst wordt nota bene onderkend door het RIVM zelf.

Wij doen daarom een nadrukkelijk beroep op u om voorafgaand aan het opstellen van de conceptregeling in overleg te gaan met de Esigbond om zodoende tot een werkbare uitwerking van de aangekondigde regelgeving te komen zodat wordt voorkomen dat de e-sigaret van de Nederlandse markt verdwijnt en het roken van sigaretten onbedoeld in stand wordt gehouden.

Het RIVM roept op om smaakjes in e-sigaretten op een verstandige manier te reguleren

Het RIVM heeft in verschillende studies aangegeven dat smaakjes in e-sigaretten op een verstandige manier gereguleerd zouden moeten worden en rekening te houden met de negatieve consequenties voor de volksgezondheid als gevolg van de invoering van een smaakjesverbod (met uitzondering van tabakssmaak). Zo stelde het RIVM in haar meest recente studie² om er bij de verdere uitwerking van regelgeving rekening mee te houden dat:

... zal de e-sigaret ook een minder aantrekkelijk alternatief worden voor rokers die willen stoppen met roken [20]. Rokers die e-sigaretten anders dan tabak gebruiken, zoals zoet

¹ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Smaakbepalende additieven in vloeistoffen voor e-sigaretten: een voorstel voor een limitatieve lijst (2021) [link](#)

² idem

en fruit, stoppen vaker met roken met behulp van de e-sigaret [21-23]. Bovendien kunnen er onvoorziene gevolgen zijn. Na invoering van het verbod op de verkoop van tabaksproducten en e-sigaretten met smaakjes in San Francisco, verdubbelde volgens een recente studie de rookprevalentie onder middelbare scholieren in San Francisco in vergelijking met andere schooldistricten [25]. Dit is echter niet helemaal te vergelijken met de Nederlandse situatie, omdat e-sigaretten onder Amerikaanse jongeren populairder zijn dan onder Nederlandse jongeren.

Een ander mogelijk gevolg van het verbod is dat gebruikers zelf smaakstoffen aan hun vloeistoffen gaan toevoegen.... Op internet zijn al talloze aroma's te koop om zelf toe te voegen aan zogenaamde basisvloeistoffen, dat wil zeggen vloeistoffen zonder een smaak. Als deze aroma's worden aangeboden als vloeistof voor e-sigaretten, kunnen deze onder de Tabaks- en rookwarenwet vallen. De aroma's vallen daar niet onder als ze niet als vloeistof of als vloeistof voor andere doeleinden worden aangeboden (zoals smaakstoffen voor de bereiding van levensmiddelen).

In uw brief aan de Tweede Kamer van 1 april 2021³ erkent u dat de e-sigaret door een verbod op smaakjes minder aantrekkelijk zal worden voor rokers die willen stoppen met roken. Tegelijkertijd stelt u dat het beschermen van de jongeren tegen de schadelijke effecten van e-sigaretten in uw ogen zwaarder weegt dan de aantrekkelijkheid van het product als stoppen met roken middel. Trimbos data geven echter aan dat het experimenteren met e-sigaretten onder jongeren – ondanks de brede beschikbaarheid van smaakjes in e-sigaretten – juist daalt.⁴ Daarnaast blijkt uit de meest recente CBS-data dat er van structureel e-sigarettengebruik onder jongeren niet of nauwelijks sprake is: 0.0% onder 12-16-jarigen en 1.5% onder 16-20-jarigen gebruikt de e-sigaret.⁵

Dit roept dan ook de vraag op of het verbieden van alle smaakjes in e-sigaretten (m.u.v. tabak) juist niet contraproductief is voor de volksgezondheid. Immers de groep die u tracht te beschermen gebruikt de e-sigaret niet of nauwelijks terwijl het roken van sigaretten en shag onbedoeld in stand wordt gehouden wanneer mint/menthol en fruitsmaken in e-sigaretten worden verboden. In een eerder RIVM-onderzoek⁶ werd immers geconcludeerd dat menthol en mint smaakjes in e-sigaretten er juist aan bijdragen dat rokers overstappen op e-sigaretten en dat fruit en zoete smaakjes in e-sigaretten een belangrijke rol spelen bij het volledig overstappen.

Net als het RIVM maken wij ons ernstige zorgen dat veel Nederlandse dampers als gevolg van het smaakverbod vloeistoffen met smaken online of fysiek in het buitenland gaan kopen, of zelf vloeistoffen met smaken gaan bereiden. Daarbovenop maken wij ons ernstige zorgen dat dampers zich tot het illegale circuit zullen wenden. Zoals ook hier breed uitgemeten heeft dit in de VS tot levensgevaarlijke situaties geleid met de dood tot gevolg.⁷

³ Factsheet roken en coronacrisis en smaakjes e-sigaretten (1 april 2021) - Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 32 011, nr. 83

⁴ Trimbos Instituut, Jeugd en riskant gedrag 2019, Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek Scholieren [link](#)

⁵ [StatLine - Leefstijl en \(preventief\) gezondheidsonderzoek; persoonskenmerken \(cbs.nl\)](#)

⁶ Romijnders, K.A.; Krüsemann, E.J.; Boesveldt, S.; de Graaf, K.; de Vries, H.; Talhout, R. E-Liquid Flavor Preferences and Individual Factors Related to Vaping: A Survey among Dutch Never-Users, Smokers, Dual Users, and Exclusive Vapers. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2019, 16, 4661. [link](#)

⁷ RTL Nieuws (8 november 2019) 'Mogelijke verklaring gevonden voor sterfgevallen door e-sigaret' [link](#)

RIVM-lijst in de praktijk onuitvoerbaar

Na raadpleging binnen onze branche hebben wij de volgende initiële technische opmerkingen ten aanzien van de door het RIVM voorgestelde limitatieve lijst:

- De industrie heeft in de afgelopen 20 jaar producten doorontwikkeld met als doel de schadelijkheid tot een minimum te beperken. Deze expertise en ontwikkeling heeft ervoor gezorgd dat er inmiddels afscheid is genomen van veel ingrediënten die nu nog vermeld staan in de European Entry Gate. De limitatieve lijst lijkt niet tot stand te zijn gekomen door te analyseren welke ingrediënten er daadwerkelijk worden gebruikt in tabaksmaken, maar door sec te kijken naar welke ingrediënten er in hogere concentraties in zoetere (fruit)smaken voorkomen. Hierdoor zijn diverse ingrediënten verdwenen die nodig zijn om een goede tabakssmaak na te bootsen. Een goed voorbeeld is de smaakstof Ethyl Maltol. Het is een ingrediënt dat wordt toegevoegd om met lage concentraties een vollere tabakssmaak te creëren.
- Wij vragen ons af waarom de stoffen *Isophorone* en *Pyridine* zijn opgenomen in de limitatieve lijst? *Isophorone* valt namelijk onder de geharmoniseerde classificatie van 'Carc 2' en 'STOT SE' waardoor deze stof onder de Europese Tabaksproductenrichtlijn niet mag worden gebruikt in tabaksproducten. Ook *Pyridine* staat bekend als een schadelijke stof die van nature voorkomt in tabak en zelfs kankerverwekkend (carcinogeen) is.
- Er is geen rekening gehouden met de werking van de "verdampers" en de degradatie/weerbaarheid tegen de 23 ingrediënten die in het RIVM-voorstel zijn toegestaan. De "coil" van een verdampers is namelijk slecht bestand tegen temperen waardoor deze significant sneller vervangen moet worden. De limitatieve lijst van 23 smaakbepalende stoffen kunnen in de praktijk dus voor mechanische problemen zorgen en leiden tot gevaarlijke dan wel onwerkbaar situaties.
- Het bevreemdt ons ten eerste dat de menthol smaken niet aan de limitatieve lijst zijn toegevoegd. Deze smaak heeft geen specifieke aantrekkingskracht op de groep die u tracht te beschermen en wordt bijna uitsluitend gedampt door volwassenen.

Einde van de legale e-sigaret in Nederland?

Indien het RIVM-voorstel in regelgeving wordt omgezet, zien onze leden geen mogelijkheid meer om de verkoop van e-sigaretten op de Nederlandse markt op een rendabele manier voort te zetten. De producenten onder onze leden hebben de voorgestelde lijst naar de praktijk vertaald en de impact is zeer verontrustend. Een van hen, een Nederlandse producent van verschillende vloeistofmerken, geeft aan dat van de 257 smaakvarianten die op dit moment worden geproduceerd er 69 zijn met een specifieke tabakssmaak. Slechts 7 van deze tabaksmaken kunnen aan de hand van het RIVM-voorstel worden behouden.

Het lijkt alsof er totaal geen rekening is gehouden met de smaakstoffen die momenteel worden gebruikt op de Nederlandse markt om een tabakssmaak te produceren. Hierdoor worden producenten gedwongen om een nieuw langdurig ontwikkelproces op te starten. De vraag is zelfs of het mogelijk is om met de voorgestelde additieven nieuwe tabaksmaken te ontwikkelen.

Onze leden zien dan ook niet in hoe een dampwinkel, groothandel of fabrikant kan voortbestaan als slechts 7 tabakssmaken op de markt gebracht kunnen worden. Uit een eerdere rondgang onder onze leden, toen de volledige impact van het voorstel nog niet duidelijk was, kwam al naar voren dat 80 procent verwacht failliet te gaan als een smaakjesverbod in e-sigaretten van kracht zal worden.⁸

Wij doen dan ook een nadrukkelijk beroep op u om voorafgaand aan het opstellen van de conceptregeling in overleg te gaan met de Esigbond om zodoende tot een werkbare uitwerking van de aangekondigde regelgeving te komen. Hierbij dient ook wat ons betreft voorop te staan dat smaakstoffen in e-sigaretten niet specifiek aantrekkelijk mogen zijn voor jongeren. Tegelijkertijd dient te worden voorkomen dat dampers massaal terugvallen en het roken van sigaretten onbedoeld in stand wordt gehouden.

Kortom, de toekomst van onze branche staat op het spel. Wij hopen dan ook dat u openstaat voor een gesprek op korte termijn.

Wij zullen hiertoe telefonisch contact opnemen.

Met vriendelijke groet,

Emil 't Hart
Voorzitter Esigbond

⁸ Telegraaf (10 december 2020) 'Bij verbod op smaakjes moeten bijna alle e-sigaretwinkels stoppen' [link](#)